

4-Een vondst beschrijven

UITLEG VOOR DE LEERKRACHT

Wanneer een archeoloog een vondst opgraaft, vindt hij/zij vaak alleen nog maar scherven terug. Daarom kan de archeoloog niet zomaar weten wat de vondst precies voorstelt en waarvoor het voorwerp werd gebruikt. Er moet eerst onderzoek naar worden gedaan. In deze opdracht gaan de leerlingen dat ook doen.

Doelgroep: groep 7 en 8

Leerdoelen

Na deze les:

- leren de leerlingen een archeologische vondst omschrijven
- weten de leerlingen wat de taken van de archeoloog zijn voordat een vondst uiteindelijk in een museum wordt tentoongesteld of wordt opgeslagen in het archeologisch depot

Benodigheden

- o Steengoed kannetje, verkrijgbaar bij de AWN-afdeling. Als de AWN-afdeling geen steengoed kannetje beschikbaar heeft, dan kan er een vergelijkbare vondst worden gebruikt. De AWN-afdeling levert in dat geval achtergrondinformatie aan
- o Museumhandschoenen (te leen bij de AWN-afdeling)
- o Een atlas
- o Gekopieerde werkbladen

Stappenplan

1. Voorbereiding

Zet het kannetje klaar op een tafel in het klaslokaal, zodat alle leerlingen het kannetje goed kunnen zien. In overleg met de AWN-afdeling mogen de leerlingen het kannetje ook een keer aanraken, met speciale museumhandschoenen.

2. Instructie

Leg de opdracht uit: om een archeologische vondst te onderzoeken, beantwoordt de archeoloog vragen over het voorwerp. Dit gaan jullie ook doen. Je krijgt hiervoor een vragenlijst.

Vertel de leerlingen hoeveel tijd ze hebben voor de opdracht.

3. Aan de slag

Deel de gekopieerde werkbladen uit en laat de leerlingen deze invullen.

4. Nabespreking

Besprek de antwoorden na met de leerlingen (zie de antwoordenbladen). Wat vonden de leerlingen van de opdracht? Wat hebben ze geleerd en zijn ze nieuwe dingen te weten gekomen?

4-Een vondst beschrijven

Werkblad 1 - Archeologische voorwerpenkaart

Een archeoloog bekijkt en beschrijft de belangrijkste vondsten op een opgraving op een voorwerpenkaart. Dit ga jij ook doen. Je hebt een pen, een lineaal en witte museumhandschoenen nodig. Wees voorzichtig met het voorwerp, want het is breekbaar.

Hoe ziet het eruit? (Vul het goede antwoord in of vink het aan.)

Hoe groot is het?	cm hoog		cm breed			cm lang	
Welke kleur heeft het?							
Waar is het van gemaakt?	☐ hout	☐ metaal	☐ steen	☐ glas	☐ aardewerk	☐ klei	☐ bot
In het voorwerp versierd? Zo ja, hoe?							

Hoe is het gemaakt?

Hoe zal het gemaakt zijn?	☐ met de hand	☐ door een machine
Uit hoeveel stukken bestaat of bestond het?		

Waarvoor is het gemaakt?

Waarvoor kon je het voorwerp gebruiken?	
Is het daar handig voor?	
Gebruiken wij zo'n voorwerp nog steeds?	

Hoe oud is het, en waar komt het vandaan?

Hoe oud denk je dat het is?	
Waar komt het vandaan?	

Hoeveel denk je dat het waard is?

Wat is de 'waarde' voor de mensen die het gebruiken?	
Wat is de 'waarde' voor het museum?	

Naam van het voorwerp:

4-Een vondst beschrijven

Infoblad 1 – Siegburg kannetje

Als je alle antwoorden hebt ingevuld, dan kun je je antwoorden controleren met het verhaaltje hieronder. Het kannetje komt uit de Duitse stad Siegburg.

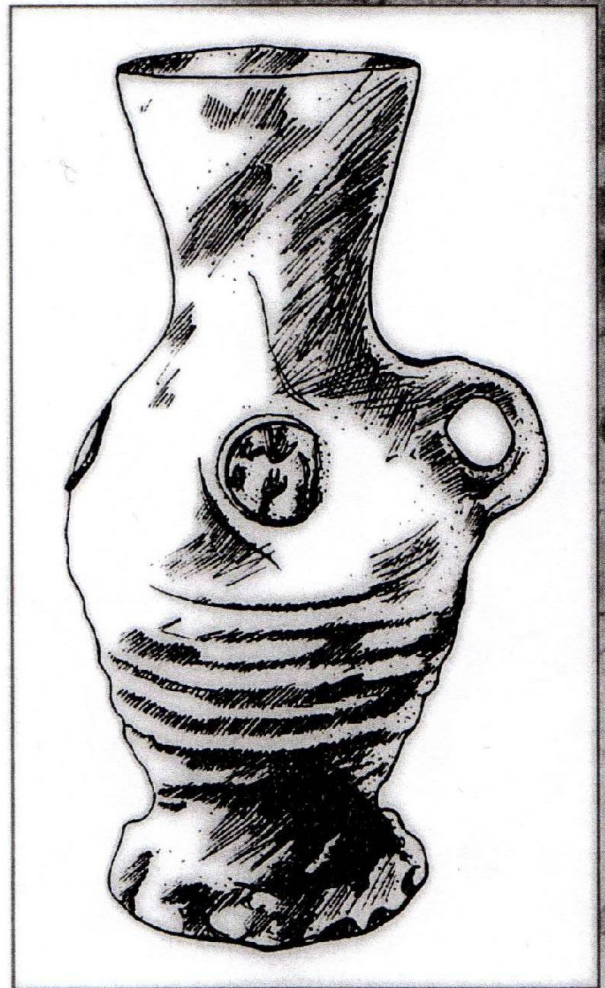
KANNETJE VAN STEENGOED

Dit is een steengoed kannetje uit de 15e eeuw, uit de Middeleeuwen dus. Er heeft waarschijnlijk iets drinkbaars in gezeten. Het kannetje is van witte klei gemaakt en gedraaid op een **draai-schijf**.

In de **prehistorie** vormde men de pot helemaal met de hand. De potten werden toen gebakken bij een temperatuur rond de 750 graden Celcius. Het aardewerk was daardoor zacht en brak vrij snel.

In de **Middeleeuwen** bakte men op een hogere temperatuur. Dit kannetje is in een houtoven gebakken bij 1270 graden Celcius. Als je het zo heet gebakken hebt, heet het geen **aardewerk**, maar **steengoed**. Het is dan heel hard geworden en goed waterdicht.

In de Middeleeuwen waren er pottenbakkerijen in ons land. Middeleeuws steengoed (zoals dit kannetje) werd echter in het **Rijnland** (Duitsland) gemaakt en ingevoerd in ons land. Hoewel het kannetje glanst, zit er geen glazuur op. De glans ontstaat doordat het kannetje zo heet gebakken is. De as van het verbrande hout waait door de oven en komt op de kan terecht. De **as** smelt en geeft glans aan de kan. Ook de roestbruine vlek (de "blos") komt door de grote hitte. In de as zit ijzer en dat kleurt de kan.

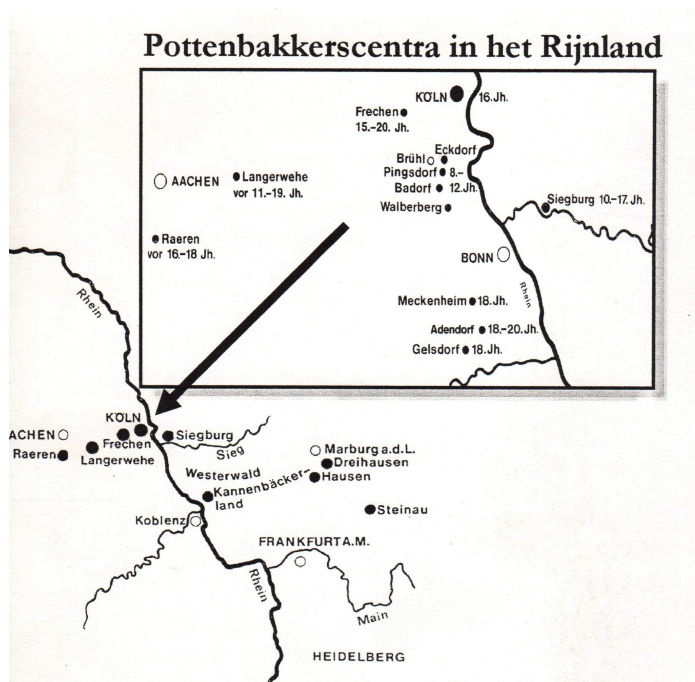

4-Een vondst beschrijven

Werkblad 2 – Pottenbakkerscentra in het Rijnland

Je hebt een pen en een atlas nodig. Met de atlas onderzoek je de omgeving waar het steengoed kannetje vandaan komt.

1. Welke nummer heeft de kaart van Duitsland in je atlas?	
2. In welk vierkant ligt de stad Keulen?	
3. Ligt Siegburg ten noorden, oosten, zuiden of westen van Keulen?	
4. Welke bijzonderheden zie je allemaal in de buurt van de stad Siegburg?	
5. Wat is de schaal van de kaart?	
6. Wat is de afstand van Arnhem naar Keulen in centimeters?	
7. Wat is de afstand van Arnhem naar Keulen in echte kilometers?	
8. Hoe lang zou je met een auto over deze afstand doen?	
9. Hoe werden in de middeleeuwen deze kannetjes vervoerd naar Nederland?	

4-Een vondst beschrijven

Voor de leerkracht: antwoordblad

1. Dit verschilt per atlas.
2. Dit verschilt per atlas.
3. Siegburg ligt in ten oosten van Keulen
4. In de buurt van de stad Siegburg zijn er heel veel bergen en bossen.
5. Dit verschilt per atlas.
6. Dit verschilt per atlas.
7. De afstand van Arnhem naar Keulen is ca. 160 km.
8. Met de auto doe je over deze afstand ca. twee uur.
9. Deze kannetjes werden vervoerd met schepen over de rivieren, zoals de Rijn.